

DRIEPAS

Verenigingsblad van de Historische Kring Duiven-Groessen-Loo

Jaargang 40

nummer 1

maart 2023

In dit nummer:

In gesprek met
(oud) brandweer-
lieden

Uitnodiging ALV
22-03-23 en de
vergaderstukken

Verenigingsnieuws:

Afscheid Piet Bus

200 jaar vrijwillige
Brandweer Duiven

Graven in de vuur-
linie, deel 1:
De Liemers

Herindeling
parochiegrenzen
De Nijgraaf

Toen en Nu

www.hkdgl.nl

Inhoudsopgave

In dit nummer:

Inhoudsopgave	2
Voorwoord / Colofon	3
In gesprek met ũ.. (oud) brandweerlieden	4
Uitnodiging Algemene Ledenvergadering	15
Jaarverslag 2022	16
Vergaderstukken ALV	19
Exploitatierkening 2022	
Begroting 2023	
Verslag ALV van 13 april 2022 is gepubliceerd in Driepas nummer 2 - juli 2022	
Verenigingsnieuws	
Afscheid Piet Bus	
200 jaar Vrijwillige Brandweer Duiven	
Nieuw in onze bibliotheek	
Tip van de redactie	
Herindeling van de parochiegrenzen op De Nijgraaf	21
Toen en Nu	23

Op de voorkant:

Foto: Brandweer Duiven

Op de achterkant:

Feestelijke ingebruikname van de waterput aan de Ploenstraat in 1936.

De Arnhemse brandweer was met de motorspuit naar Duiven gekomen om de put "in te spuiten".

Beste lezer,

In deze Driepas vindt u alle informatie/vergaderstukken voor onze Algemene Ledenvergadering (ALV) op 22 maart 2023 in het Dorpshuis van Groessen. We hopen u daar te zien.

Aansluitend aan de ALV bieden wij u een interessante lezing aan door Dr. René F.B. Isarin, verantwoordelijk archeoloog ViA15 Rijkswaterstaat.

René gaat nader in op de resultaten van het archeologisch en historisch onderzoek vanuit het project ViA15, te beginnen met

- de bijzondere vroeg mesolithische vindplaats 1249-4 aan de Achtergaardsestraat 23a
- archeologie Huis Rijswijk
- historische erven en dijken
- WOII.

Vervolgens zullen vanuit de Historische Kring de tussenresultaten van haar website-ontwikkeling ViA15 en de bijbehorende verhalen van bewoners (van inmiddels gesloopte woningen) en omwonenden worden toegelicht.

Verder in deze Driepas aandacht voor de jubilerende vrijwillige Brandweer Duiven. We werden in 2022 "getipt" over het 200 jarig bestaan van de brandweer Duiven in februari 2023. Misschien iets voor een verhaal in de 1ste Driepas van 2023? We hebben meerdere oud brandweermannen gevraagd naar hun ervaringen, herinneringen aan hun brandweertijd. De interviewreeks sluiten we af met de verhalen van enkele jonge brandweerlieden.

Het laatste verhaal gaat over de herindelings van de parochiegrenzen op De Nijgraaf (het huidige Nieuwgraaf).

Ik wens u veel leesplezier en zie u graag op 22 maart a.s.

Martina van Hummel

Driepas is een uitgave van de Historische Kring Duiven-Groessen-Loo en verschijnt drie a vier maal per jaar.

Losse nummers € 5,95

Driepas is een begrip uit de bouwkunst: drie elkaar snijdende cirkels die samen een driehoek vormen, veelvuldig toegepast in gotische kerkvensters. In profane zin gebruikt als symbool voor de samenwerking van de kerkdorpen Duiven, Groessen en 't Loo.

Secretariaat / Redactieadres:

Remigiusplein 9
6921 BL Duiven

Bestuur:

bestuur@hkdg.nl

Voorzitter:

voorzitter@hkdg.nl
vacature

Secretaris:

secretariaat@hkdg.nl
D. van Sas

Penningmeester:

penningmeester@hkdg.nl
E. Scheeres

IBAN: NL54RABO0315407484
BIC: RABONL2U

Lid:

A. van Beurden

M. van Hummel

Internet:

www.hkdg.nl

Facebook:

<https://nl-nl.facebook.com/historische.kring.7>

Instagram:

<https://www.instagram.com/hkdg/>

Oplage: 310 stuks

Het lidmaatschap van de Historische Kring kost €19,00 per jaar.

Leden en abonnees buiten de gemeenten Duiven, Zevenaar en Westervoort betalen € 6,00 als bijdrage in de verzend- en portokosten. Opzeggen van lidmaatschap of abonnement uitsluitend schriftelijk voor 1 december van het lopende jaar. Uit de uitgave mag niets worden overgenomen zonder schriftelijke toe-

In gesprek met (oud) brandweerlieden

Brandweer Duiven.

In het voorjaar van 2022 werd de Historische Kring Duiven, Groessen, Loo (HKDGL) getipt over het 200 jarig bestaan van de vrijwillige brandweer Duiven in 2023. Misschien iets voor de DRIEPAS, het verenigingsblad van de Historische Kring, was de vraag? We kregen namen van brandweer mannen die wel wilden worden geïnterviewd voor een verhaal in de 1^e Driepas van 2023.

IN GESPREK MET ù ù

Uitgebluste brandweermannen van de vrijwillige brandweer Duiven. Agnes van Beurden, Francien Leenders en Carel Smits hebben met vijf oud brandweermannen gesprekken gevoerd over hun (vroegste) herinneringen aan de Duivense brandweer. We hebben delen van deze gesprekken hieronder samengevoegd.

De herinneringen van Theo Mattijssen gaan ver terug: eigenlijk zijn het de herinneringen van zijn vader en grootvader. Theo bezit enkele handgeschreven blaadjes van zijn vader (Hendrik Mattijssen) met daarop herinneringen aan zijn tijd bij de brandweer. Waarschijnlijk heeft hij deze in de jaren 60 opgeschreven.

HENDRIK MATTIJSSSEN (1897- 1984) schrijft: Mijn vader Jan Mattijssen is in 1886 in Duiven komen wonen en begon in 1888 als smid. Vanaf dag een tot aan zijn dood in 1920 was hij betrokken bij de brandweer. Ik (Hendrik) ben geboren in 1897 en heb die functie al vroeg mee waargenomen. Ik denk wel vanaf 1915, omdat mijn vader niet altijd bij iedere brand van huis kon. Omdat ik mijn vader dikwijls verving bij de brandweer, werd ik na zijn dood in 1920 officieel aangesteld bij de brandweer.

Ik heb mijn vader dikwijls horen praten over de grote brand op Den Eng, waar bijna alle huizen zouden zijn afgebrand, behalve die van Roelofs, maar die is in latere jaren afgebrand. Later zijn er nog meer branden geweest bij Den Eng. Ook is er twee keer brand geweest bij Peters aan de Spoorlijn en bij Frits Driessen aan de Droostraat. We hebben ook in 't Loo een paar keer geblust, want 't Loo had zelf geen spuit. Verdere branden kan ik mij niet zo goed herinneren, maar bij ons brandde het schuurtje af, ik denk in 1911.

Een klein verhaaltje uit die tijd:

Op gezette tijden werd de spuit gecontroleerd of alles nog in orde was. Zo hadden wij, ik en mijn knecht de spuit een goeie beurt gegeven en brachten hem 's morgens in alle vroegte naar zijn plaats, die in die jaren weer was verhuisd van het brandweershuisje naar 't gemeentehuis, waar een schuurtje was aangebouwd. Maar toen wij bij ons

thuis wegreden, werd mij gevraagd door iemand die langs kwam op de fiets of er brand was geweest. Ik antwoordde terstond van ja, waarop hij mij vroeg, waar dan, bij wie? Ik antwoordde hem terstond: " Bij ons in de kachel" . Waarop hij kwaad op de fiets sprong en tegen mij zei: " Barst toch, vieze smid". Ik zei wel: _ Dank u wel_.

Het brandweershuisje, met de brandweerspuit, stond in die tijd in de Droostraat, zo ongeveer 30 meter van de Rijksweg af aan de kant waar toen de oude Miel Otten (nu nr 52) woonde. De brandweervagen met pomp, leren emmers en water zoal bij hoorde, moest met de hand getrokken en vervoerd worden. Leren emmers dienden om water in de spuit te doen, dit werd uit de dichtsbijzijnde sloot of uit een put geschept om zodoende te kunnen spuiten.

THEO MATTIJSSSEN
(geb. 1934 Duiven)
smid

Mijn vader en grootvader waren ook al bij de brandweer. Mijn vroegste herinnering is, dat de waterspuit gewoon achter het oude raadhuis (nu restaurant t Raedthuys) stond. Daar stond trouwens ook een klein hokje met tralies, waar de veldwachter weleens mensen in opsloot, een soort gevangenis dus.

De eerste garage stond achter het bedrijf van Frans Vos, onze burens aan wat toen nog de Dorpsstraat heette. Bij een brandmelding kwam moeder Vos aangerend, klopte op het raam en riep: `Brand!! Brand!!_ Mijn drie broers en vader gooiden direct het werk aan de kant en gingen op de brand af. Daarna belde moeder Vos de andere brandweerlieden op om hen te waarschuwen.

Als 14 jarige jongen rende ik al mee achter de brandweermannen aan.

Duiven, Groessen en Loo hadden elk een eigen brandweercommandant en onder-commandant. Theo's vader Hendrik was onder-commandant tot 1945. Hij werd opgeroepen bij een grote brand op de Droo bij Fouragehandel Driessen-Elshof. Daar lag ook veel stro opgeslagen. Later kwam doodgemoedereerd commandant en caféhouder Polman op zijn pantoffels aangelopen en zei: `Het brandt goed` en slofte daarna gewoon weer naar huis.

Er waren toentertijd nog geen brandputten, die werden pas jaren later aangelegd.

Bluswater werd uit de sloot gepompt of met emmers geschept. Als er geen sloten in de buurt waren, liet men de brand gewoon uitwoeden. Soms gebruikte men water uit de gierput, waardoor het voorkwam, dat er meer met gier dan met water werd geblust.

Theo had een oude fiets, zijn brandweerfiets, die altijd klaar stond achter de zaak. Bij een melding pakte hij deze speciale fiets en tegelijkertijd renden zijn vrouw Annie en dochter Lisette naar de poort om die open te maken. Zo kwam Theo vaak als eerste aan bij de kazerne.

Verdrietige momenten en nazorg

Als brandweerman maak je ook heel verdrietige gebeurtenissen mee. In de jaren vijftig was er brand in het zusterklooster in Groessen. Daar zag Theo zijn eerste verbrande slachtoffer. Deze confrontatie blijft hem voor altijd bij. Ook nare verkeersongevallen blijven hem bij; de aanblik van de slachtoffers, moeder en dochter, van een auto-ongeluk aan de Rivierweg blijft altijd op zijn netvlies staan. In die tijd was er geen kazerne en ook nog geen nazorg. De brandweerlieden konden na een brand wel naar het café van Aleven in Groessen of naar Berentsen in Loo. Desnoods werd hiervoor 's nachts het café geopend, zodat de mannen met elkaar konden napraten en hun verdriet konden delen.

Afscheid van de brandweer

Theo nam na 37 jaar dienst afscheid van de brandweer in 1989. Bij zijn afscheid hadden hij en enkele collega's een bijzonder afscheid, een complotje, bedacht. Theo stak achter zijn huis een kist met wat houtblokken in brand en belde zelf 112. Brand bij Mattijssen aan de Rijksweg!! De collega's kwamen aangesneld, blusten de brand met heel veel schuim, waar Theo daarna op zijn brandweerfiets zelf doorheen moest fietsen. Wat een hilariteit gaf dat.

Theo heeft er nu nog zichtbaar schik van.

Theo met zijn brandweerfiets

THEO BLOEMBERG
(geb. 1942 Groessen)
automonteur

De vroegste herinneringen van Theo Bloemberg aan de brandweer was tijdens onze evacuatie naar Loenen in 1944-1945 waar bij een brand emmertjes water moesten worden doorgegeven. Dat maakte veel indruk. Daarom ben ik later ook bij de brandweer gegaan. Hij weet ook nog dat in 1950 de eerste pulspuit in Groessen geslagen werd midden op de kruising van de Molenstraat en de Dorpsstraat. Voor die tijd moest er steeds geblust worden vanuit open water.

Voor zijn gevoel kwam hij pas in 1965 voor het eerst op Duivens grondgebied. Groessen was toentertijd groter dan Duiven. Er waren bij ons meer winkels en we gingen alleen in Groessen naar de kermis. We hadden in Duiven niks te zoeken. Er was toen sowieso wat rivaliteit tussen beide dorpen. Ieder bleef zoveel mogelijk in het eigen dorp. In 1965 kwam ik bij garage Vos te werken als automonteur. Toen pas kwam ik voor het eerst in het dorp Duiven.

De heer Wouters van den Oudenweijer, gemeente secretaris en brandweercommandant van de Duivense brandweer, had na overleg met Vos besloten dat ik bij de brandweer moest komen. Ik woonde toen in de Julianastraat in Duiven en ik wilde zelf ook wel.

TOON VAN HUMMEL
(geb. 1943 Duiven)
fietsenmaker

Toon van Hummel wilde al vroeg bij de brandweer en op voetbal, maar mocht dat niet van zijn vader. Mijn vader was bang voor blessures, waardoor ik niet in de fietsenzaak zou kunnen werken. Hij was al vroeg gefascineerd door de brandweer, ook omdat we er vlakbij woonden. Zodra mijn vader was overleden in 1977 ben ik lid geworden zowel bij de brandweer als bij voetbal.

Eigenschappen van een goede brandweerman volgens Theo en Toon:

We zijn beiden gedreven, we vertonen een grote inzet en zijn erg gemotiveerd en hebben technisch inzicht, vooral handig bij auto-ongelukken. We zijn niet bang. We kunnen de gevaren goed inschatten. We zijn koelbloedig. We zijn goed voorbereid. We durfden en moesten met perslucht omgaan.

Vroeger namen we meer risico met naar binnen gaan, we gingen toen wel eens zonder perslucht een brandend pand binnen. Ongelofelijk, dat we zo fanatiek waren. Theo: *Ik snap niet, dat ik ooit zonder perslucht heb gewerkt!*

Toen er nog geen perslucht was, werden de branden bijna altijd vanaf buiten bestreden. Pas na de invoering van perslucht, veranderde er veel. De brandweelieden konden nu beter een brandend pand betreden. We moesten altijd goed ons metertje in de gaten houden, waarop we konden zien, hoeveel perslucht we nog hadden. Ook als het te heet werd, moesten we rechtsomkeert maken.

We oefenden wekelijks, soms deden we grotere oefeningen elders. We waren elkaars maatje. We oefenden bijna altijd samen. Als we een pand moesten betreden, liep de een voorop, de ander hield de voorste vast. We praatten constant met elkaar. Vroeger zonder microfoontje, later met microfoontje. Vaak was er geen zicht door rook of was het donker. We deden veel op de tast. Wat voel je? Een deur? Hoeveel ramen? We moesten goed onthouden waar we liepen, want we moesten wel dezelfde weg terug kunnen vinden. We vertrouwden elkaar blindelings. We konden elkaars gedrag goed voorspellen, dat was een kwestie van goed oefenen. We hebben altijd goed voor elkaar gezorgd. Het is gelukkig nooit fout gegaan. Bij onverwachte omstandigheden (bijv. een dak dat plots instort) had het fout kunnen aflopen. Na afloop konden we meestal snel de knop omzetten, zeker als de slachtoffers onbekenden voor ons waren.

De uitrusting van de brandweerman
Toen Theo in 1965 bij de brandweer kwam, kreeg hij alleen een gewone overall, laarzen, handschoenen en een helm als uitrusting. Meer bescherming had hij niet. Hij kreeg ook geen opleiding. Hij liep gewoon mee met de andere brandweelieden en leerde zo wat hij bij een brand moest doen. Al doende leerde hij.

Met een stoffen overall moest je op afstand blijven, aldus Toon. Je kreeg het veel te heet, we konden geen brandend pand betreden, we blusten van buitenaf tot er geen rook meer te zien was. Daarna gingen we pas het pand in.